

-
-
-

Fiets van Jansen: didactisch model voor leerlingparticipatie

Instrument voor Student Voice

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Verantwoording

2018 SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling, Enschede)

Ontwikkelt voor het ERASMUS PLUS Programma: *Student voice - the bridge to learning (BRIDGE)*

Dit materiaal reflecteert alleen de mening van de auteurs. De Commissie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van het materiaal en het gebruik ervan.

Auteurs: Hubert Winters, Freek Velthausz (JAS), Annette van der Laan en Jeroen Bron

Informatie

SLO, nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Postbus 2041, 7500 CA Enschede

Telefoon (053) 4840 840

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Student Voice
the BRIDGE to Learning

Titel	Fiets van Jansen: didactisch model voor leerlingparticipatie
Doel	- Inzicht verkrijgen hoe je voorkennis bij leerlingen kan activeren. - Leerlingen betrekken bij het bepalen van de inhoud van hun eigen onderwijs.
Korte toelichting	Leerkracht introduceert een nieuw onderwerp of thema en begeleidt de leerlingen in het doorlopen van de zeven fasen van de fiets van Jansen.
Tijdsinvestering	Diverse lessen
Benodigde materialen	Werkblad 1: ideeën voor het doorlopen van de fasen
Rol leerkracht	Begeleider
Rol leerling	Leider
(Deels) overgenomen uit:	Velthausz, F.D.M. & Winters, H.H.H.M. (2011). <i>Stamgroepwerk: wereldoriëntatie met de Fiets van Jansen</i> . Echten: Jenaplan Advies & Scholing.

Samenvatting

De fiets van Jansen is een didactisch model, gebaseerd op het principe dat leerlingen nieuwsgierig zijn en voorkennis hebben over specifieke onderwerpen. Leraren verzamelen deze informatie en gebruiken deze als een manier om leerlingen te betrekken bij het bepalen van de inhoud van hun eigen onderwijs. De fiets van Jansen bestaat uit zeven fasen, die elk een bepaalde stap weerspiegelt in het betrekken van leerlingen bij het bepalen van zijn eigen leerproces.

De leerkracht begint een thema met een gesprek in de kring om te achterhalen hoeveel de leerlingen al over het onderwerp weten, of om de leerlingen tot leren te prikkelen (het voorwiel).

Tijdens het thema worden de leerlingen begeleid door de leerkracht (ketting), zodat de leerlingen stevig in het zadel zitten.

De leerlingen eindigen het thema met een presentatie (achterwiel), waarbij ze de gevonden resultaten presenteren, ervaringen kunnen vertellen en eventueel het proces bespreken.

Aan het eind van het thema hebben ze (als alles goed is gegaan) hun bagagedrager goed volgepakt en weten de leerlingen veel over het thema.

De zevende fase stelt de leerkracht in staat om te waarborgen dat het thema en de lessen een beargumenteerd onderdeel vormt van de formele kerndoelen en/of daarin nog bijgestuurd moet worden (stuur).

Werkblad 1: Ideeën voor het doorlopen van de fases

Voorwiel	1. Prikkel van leerlingen	• Introduceer het thema/project en zorg voor een stimulerende omgeving die leerlingen motiveert om de activiteit te starten. Dit kan gedaan worden door een observatiecirkel, een verhalencirkel, een verhaal, een gastdocent, een dvd, enz.
	2. Verzamel leervragen	• Schrijf het thema op het bord en laat de leerlingen zo veel mogelijk woorden / concepten en leervragen opnemen die betrekking hebben op het onderwerp. Zorg ervoor dat je als leerkracht in de gaten houdt dat de meest belangrijke woorden van het thema zeker op het bord komen te staan.
Ketting	3. Besluit wie wat gaan doen	• Leerlingen werken in subgroepjes en noteren de stappen die moeten worden genomen om de taken te verdelen en een plan te maken. Zorg er als leerkracht ook voor dat de leerlingen samen kunnen leren: betrek alle leerlingen en stimuleer hun eigen verantwoordelijkheid van de leerlingen voor het proces en het product.
	4. Experimenteer, ontdek en onderzoek	• De subgroepjes houden een logboek bij en noteren wat ze in elke fase hebben gedaan. Dit geeft een duidelijk overzicht van wat ze al hebben gedaan en wat ze nog moeten doen in hun groep. • Deze fase impliceert een grote betrokkenheid van leerlingen. Om het leerproces van elke leerling te verbeteren en daarbij aan te sluiten, vraagt deze fase om een variëteit aan activiteiten.
Achterwiel	5. Presenteer	• De subgroepjes rapporteren over hun activiteiten en bereiden een presentatie voor over hun eigen subonderwerp. Zorg ervoor dat alle leerlingen bij het proces betrokken zijn. Een presentatie kan bijvoorbeeld worden gedaan door een gedicht, een verhaal, een demonstratie, een tekening, een kunstwerk, een achtergrond, enz.
Bagagedrager	6. Vastleggen van de leerresultaten	• De leerlingen zullen elk individueel reflecteren over het project. Ze noteren wat ze hebben geleerd van dit project, de samenwerking en de presentaties. De leerlingen zelf geven ook aan wat ze vinden van het resultaat en wat ze moeilijk, gemakkelijk of leuk vonden.
Stuur	7. Kerndoelen	• Alle leeractiviteiten en -ervaringen vinden plaats in het kader van het bereiken van bredere langetermijndoelen. Leerkrachten moeten ervoor zorgen dat deze kerndoelen gerelateerd zijn aan de dagelijkse specifieke lesdoelen en activiteiten.

Als landelijk kenniscentrum leerplanontwikkeling richt SLO zich op de ontwikkeling van het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. We werken met het onderwijsveld aan de doelen, kaders en instrumenten waarmee scholen hun opdracht vanuit een eigen visie kunnen vervullen.

We brengen praktijk, beleid, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek samen en stellen onze expertise beschikbaar aan onderwijs en overheid, bijvoorbeeld in de vorm van leerplannen, tools, voorbeeldesmaterialen, conferenties en rapporten.

Hoofdlocatie
Piet Heinstraat 12
7511 JE Enschede

Nevenlocatie
Aidadreef 4
3561 GE Utrecht

Postadres
Postbus 2041
7500 CA Enschede

T 053 484 08 40
E info@slo.nl
www.slo.nl

 [company/slo](https://www.linkedin.com/company/slo)

 [SLO_nl](https://twitter.com/SLO_nl)